

Järjestöosallistuminen vaatii taitoja!

Jäähyväisluento, Murikka-opisto 31.3.2009

Lauri Ihalainen, SAK:n entinen puheenjohtaja

Työelämässä ovat nousseet viime vuosina esille viestinnän osaaminen, tietotekniikan osaaminen ja yhteistoiminnan osaaminen. Työorganisaatiot ovat muuttumassa yhä enemmän hienosti sanottuna kommunikatiivisemmiksi kuin ennen. Yhteistoiminnan taidot kehittyvät ja niitä voidaan oppia koulutuksessa ja toiminnassa. Yhteistoiminnan taitoaluetta ovat myös järjestölliset taidot, joihin kuuluvat mm kokouksissa osallistuminen, tilaisuuksien vetämisen taidot ja kirjaamisen taidot. Ne kytkeytyvät tänä päivänä luontevasti tietotekniikkaan ja henkilökohtaiseen viestintään eivät pelkästään kokoustoimintaan.

Järjestöllisen osallistumisen ja edunvalvonnan taidot jakautuvat epätasaisesti, koska itse toimintaan osallistuminen on erilaista. Ay-liikkeen toiminnan pulmaksi onkin noussut jäsenistön osallistumisaktiivisuuden lasku. SAK:n järjestötutkimuksen mukaan vajaa neljännes (22 %) SAK:n jäsenistä osallistuu ay-organisaation kokouksiin edes joskus. Laskua kymmenen vuoden takaiseen tutkimukseen oli 4 %.

Vuosituhanen taitteessa suomalaisten on osoitettu jakautuvan järjestöaktiivisuuden suhteen neljään pääryhmään:

- kaikilla järjestötoiminnan alueilla passiiviset, sosiaalipääomaköyhät
- vailla luottamustehtäviä osallistuvat aktiivit
- luottamustehtäviä hoitavat kohtalaisen aktiiviset
- kaikilla järjestöllisen toiminnan alueilla erittäin aktiiviset, sosiaalipääomaeliitti

Eniten järjestötoimintaan osallistuvat parhaiten koulutetut sosiaaliryhmät, jotka mm ovat aktiivisia äänestäjiä. Nuorten keskuudessa lukiolaiset ovat hieman kiinnostuneempia yhteiskunnasta kuin ammattikoululaiset, jotka kuitenkin siirtyvät työmarkkinoille nopeammin ja tarvitsevat työmarkkinatietoa ja – osaamista. Järjestötoiminnasta syrjään jääneet ovat joskus syrjässä myös muusta kodin ulkopuolisesta toiminnasta kuten teatterissa käyneistä, kirjaston käytöstä tai urheilukilpailujen seuraamisesta. Järjestöllisen osallistumisen on todettu jossain määrin periytyvät sukupolvelta toiselle. Siis ne lapsuudenkodit, joissa vanhemmat osallistuvat, tuottavat toimintaosallistumisen edellytyksiä myös lasten tulevalle elämälle.

Oman tutkimukseni tulokset osoittavat, että ammattiyhdistyskoulutus tuottaa sekä yksilöille että organisaatiotasoisille toimijoille järjestöllistä pääomaa. Se on sidoksissa ammattiyhdistysliikkeen toimintakenttään ja laajemmin työelämään ja järjestötoimintaan. Muutos on johtanut ay-koulutuksessa aiempaa yksilöllisempään ja opiskelijakeskeisempään toimintatapaan, jossa järjestöllinen pääoma toteutuu yhä enemmän yksilöllisten aktiviteettien kuin kollektiivisten sidosten kautta.

Järjestötyö edellyttää syntyäkseen ihmisten välisiä suhteita, vastavuoroista toimintaa, jaettuja käsityksiä. Niitä käsitellään yhteisesti toiminnassa mm ay-koulutuksessa. Siihen kytkeytyneiden ihmisten kesken vallitsee ainakin jonkinasteinen luottamus tai luottavaisuus ja käsitys yhteisistä tavoitteista. Yhdistyksiä on laajemmin pidetty modernin ajan ilmauksina sosiaalisesta pääomasta, joka on kytkeytynyt ihmisen ja hänen kanssaihmistensä toiminnan verkostoihin, jaettuihin normeihin ja luottamukseen. Tästä on kysymys, kaikki tarvitsevat näitä taitoja mutta harva osallistuu niiden hankkimiseen.

Teksti: Aki Ojakangas